

AFWEGINGSKADER NATIONALE RIOOLWATERSURVEILLANCE/BIG BROWN DATA

Portefeuillehouder: Sander Mager / stellers: Imke Leenen en Mark van der Werf

BESPREEKSTUK / BESLUIT**GEVRAAGD BESLUIT**

1. Akkoord te gaan met de onderliggende eerste versie van een afwegingskader (bijlage CWE 23-2b) en het instellen van een toetsingscommissie om verzoeken aan de Nationale Rioolwater Surveillance (NRS) voor gebruik van data, monsters en/of voor samenwerkingen beter te kunnen beoordelen.
2. Kennis te nemen van de voorgestelde leden voor de in te stellen toetsingscommissie.

DE KERN VAN HET ADVIES

In opdracht van het Ministerie van VWS doet het RIVM in de Nationale Rioolwater Surveillance (NRS) samen met de Unie van Waterschappen (UvW) en de 21 Waterschappen onderzoek naar het voor komen van SARS CoV-2 virus in het rioolwater van de 313 rioolwater zuiveringsinstallaties (RWZI's) in Nederland. In de bestuursovereenkomst, waarin de afspraken hiervoor zijn vastgelegd, staat dat het de wens van alle partijen is dat de infrastructuur van de NRS ook ingezet kan worden voor het analyseren van monsters op andere volksgezondheid gerelateerde parameters dan SARS-CoV-2, ook wel *de verbreding* genoemd.

Om te komen tot (maatschappelijk) verantwoordelijke keuzes voor deze verbreding die eventueel in samenwerking met andere partijen kan worden vormgegeven is een eerste versie van een afwegingskader opgesteld. Om de afweging evenwichtig te maken wordt voorgesteld een toetsings/adviescommissie in te stellen met inbreng vanuit alle drie de partijen, aangevuld met een onafhankelijke ethicus of jurist. Deze commissie hanteert dus het toetsingskader. We moeten leren, verbeteren en samen bouwen aan een afwegingskader.

ARGUMENTEN en OVERWEGINGEN

Voor besluit 1:

- Een afwegingskader geeft handvatten om een parameter wel of niet op te nemen in de Nationale Rioolwater Surveillance (NRS)/ Big Brown data, waardoor aspecten zoals ethiek, communicatie, handelingsperspectief, maatschappelijk meerwaarde en bestuur-juridische aspecten worden besproken en meegewogen.
- Het huidige afwegingskader bestaat uit drie documenten met additionele vragen en criteria voor het maken van de afweging om verzoeken om a) data, b) bestaande monsters of c) nieuwe monsters te delen of samenwerkingen aan te gaan al dan niet te honoreren. Mogelijk dat er nog meer kaders nodig zijn of dat deze verbeterd moeten worden. In de jaarlijkse evaluatie van het kader (ism de toetsingscommissie) zal dit gemeld worden.
- Neelke Doorn (hoogleraar "Ethics of Water Engineering, TUDelft) heeft deze testversie bekeken en aangegeven dat het volledig en werkbaar is.
- Om te kunnen afwegen is per parameter of vraag een goede beschrijving van doel, vraag en verwacht resultaat nodig. Toetsing zal op basis hiervan plaatsvinden. Op deze manier wordt een heldere werkwijze voor vragen en verzoeken gemaakt.
- RIVM en VWS zijn akkoord met deze testversie van het afwegingskader.

Voor besluit 2:

- Namens de (Unie van) waterschappen stellen we voor 2 leden aan te dragen: een van de koepel en een van een waterschap. Vanuit de andere partijen (RIVM en VWS) zal waarschijnlijk één lid per organisatie worden aangewezen.
- Voorgesteld wordt om Cor Roos (WRIJ) en Ruud van Esch (UvW) voor te dragen voor de toetsingscommissie.
- Om de afweging evenwichtig te maken wordt voorgesteld een toetsings/adviescommissie in te stellen met inbreng vanuit alle drie de partijen, aangevuld met een onafhankelijke ethicus of jurist.

AANDACHTSPUNTEN

- Er is binnen de Waterschappen (en andere overheden) een discussie over ethiek. De NRS/Big Brown Data haken hier bij aan en zullen de ervaringen delen.
- Er wordt regelmatig gesproken van de NRS. Hierbij wordt vaak, naast het monitoringssysteem in rwzi-influent, bedoeld de drie gezamenlijk partijen VWS, RIVM en (Unie van) Waterschappen, omdat zij gezamenlijk 'eigenaar' zijn van het systeem.
- Deze eerste versie van het afwegingskader geldt voor het NRS en dus voor influent van een rwzi.
- Financiële gevolgen van vragen zijn (nog) niet opgenomen in deze versie van het afwegingskader. Indien er financiële consequenties zijn zullen deze neergelegd worden bij de 'vragende partij'.

RISICO'S

Zonder afwegingskader en/of toetsingscommissie kunnen parameters mogelijk zonder goed afwegen worden bepaald. Dit kan diverse gevolgen hebben qua ethiek, imago- en of andere schade.

BESPROKEN IN

WWE van 27 januari 2023.

VERVOLG/COMMUNICATIE

Na goedkering zal het afwegingskader op de website van het RIVM worden geplaatst met de tekst dat deze werkwijze ook door de waterschappen is geaccordeerd.

De gezamenlijke partijen willen dit mogelijk ook publiceren in vakbladen.